

## ~ אמונה וביטחון לדור אחרון ~

### שיעור מאת הרב יעקב ישראל לוגסי שליט"א מבית המדרש 'מוסאיוף'

*שם מנוחה לו מלאכה לא קלה...* - "ויכל אלהים ביום השביעי מלאכתו אשר עשה" (בראשית ב, ב). שואל הרב 'שפתי חיים': הקדוש ברוך הוא כילה את מלאכתו בשישה ימים, ביום השישי, אם כן מה פירוש הכתוב "ויכל אלהים ביום השביעי"? משיב הרב 'שפתי חיים' על פי פירוש רש"י: אכן, ישנה מלאכה אחת שהקדוש ברוך הוא כילה ביום השביעי. 'מה היה העולם חסר? מנוחה. באה שבת, באה מנוחה, כלתה ונגמרה המלאכה'. כשגמר הקדוש ברוך הוא את בריאת העולם בשישה ימים, היה חסר משהו: הייתה חסרה מנוחה. באה השבת והביאה עמה את המנוחה, וזו בעצם המלאכה שהקדוש ברוך הוא סיים ביום השביעי.

תמה הרב 'שפתי חיים': האם מנוחה היא מלאכה? הרי מנוחה היא היפך המלאכה. ומה פירוש הדבר שהקדוש ברוך הוא ברא ביום השביעי מלאכה שנקראת 'מנוחה'? ומחדש הרב דבר נפלא מאוד: מנוחה היא עבודה קשה מאוד, מלאכה קשה במיוחד! מהי מנוחה? **מנוחת הנפש; שלא לדאוג, ולהרגיש שהכול כבר עשוי ומסודר.**

ראו מה אומר בעל '**מסילת ישרים**' (פרק כא): "הפריצות שן וְהַגְזֵרָה אֶמֶת". כלומר, הכול כבר נגזר מן השמיים. אומר ה'מסילת ישרים', שאילו היה האדם בעל ביטחון מושלם, יכול היה לשבת בטל והגזירה הייתה מתקיימת. נשאלה על כך שאלה פשוטה: ה'מסילת ישרים' כותב שאם לאדם היה ביטחון מלא בה' הוא יכול לשבת בטל והפרנסה הייתה מגיעה עד אליו. מנגד, כתוב "כִּי לֹא עַל הַלֶּחֶם לִבְדּוֹ יִחְיֶה הָאָדָם כִּי עַל כָּל מוֹצֵא פִי ה' יִחְיֶה הָאָדָם" (דברים ח, ג). האם יעלה על הדעת שאדם יאמר: "אני בוטח בה' ולא אוכל ולא אשתה"? כולנו מבינים שאין דבר כזה. אדם שיאמר שהוא בוטח בקדוש ברוך הוא שיחיה אותו בלי לחם ובלי מים, ולא יאכל ולא ישתה, הרי הוא ימות! אם כן, למה בפרנסה שייך שאדם יבטח בה' ולא יעבוד, ואילו בלחם ומים לא?, התשובה היא: אכילת לחם ושתיית מים אינן קללה או גזירה, כך קבע הקדוש ברוך הוא בתחילת הבריאה, שאדם אוכל חי, ואם אינו אוכל, הוא מת. לעומת זאת, העבודה בשביל הכסף אינה חוק בבריאה שהוחל מתחילה, אלא קללה שנתקלה בה אדם הראשון: "בָּזַעַת אֶפִּיךָ תֹאכַל לֶחֶם" (בראשית ג, יט). לכן, לומר "אני בוטח בה' שיזמין לי פרנסה" זה שייך, אבל לומר "אני בוטח בה' שאחיה בלי לחם ומים" אינו שייך, כיוון שכך קבע הבורא בטבע העולם. מסיבה זו אומר הרמח"ל, שאם היה לאנשים ביטחון חזק בה', היו יכולים לשבת בטלים והגזירה הייתה מתקיימת, אלא שהקדוש ברוך הוא קנס אותנו ב"זעת אפך תאכל לחם", ולכן חייב אדם לעשות השתדלות כלשהי לצורך פרנסתו. מהי השתדלות? יש אדם שעבדו השתדלות היא להרים טלפון לפלוני או לאלמוני, הכול לפי דרגת הביטחון שלו. לטרוח ולעבוד זו גזירה וקנס, ועל ידי ביטחון בה' יכול האדם להקל מעליו את הקנס הזה.

אותו היגיון תקף גם ברפואה: להאמין שלא יזדקק לרופאים ולרפואות זה שייך, כי המחלה והמיתה הן תוצאה של חטא אדם הראשון. כל מה שלא היה קיים בטבע לפני חטא אדם הראשון, שייך שהאדם יבטח בקדוש ברוך הוא ויוושע.

אלא שאין זה קל להפריד בין השקר לאמת ובין הטוב לרע, הדבר דומה למי שאומרים לו "שבור את החבית ושמור את יינה". אדם הולך לעבוד כמה שעות, משקיע מאמץ וכוח, ואומרים לו: "תיזהר, תזכור שאתה בעצם לא עושה כלום". קשה מאוד לחיות בסתירה הזו. מצד אחד אתה עובד ומשקיע, ומצד שני אומרים לך שאינך פועל מאומה. אולם ב'שבת' קל יותר להשיג ידיעה זו, וזוהי המלאכה שברא ה' בשבת. בשבת יש לנו שתי סיבות להקל על הנפש: אין עבודה מעשית: אתה לא עובד, ואז אין תרתי דסתרי. קל יותר להאמין שלא עשית דבר, כי אתה גם ככה לא עובד. כמו כן, השבת הקדושה והנשמה היתרה נותנת כוח בנפשו של האדם לראות את כל מלאכתו כאילו היא עשויה. חז"ל דרשו שצריך אדם לראות בשבת את כל מלאכתו כאילו היא עשויה. לכאורה, אם האמונה שלנו היא שכל העבודה ביום חול היא רק קנס ופרנסתו של אדם קצובה לו מראש, היה צריך לראות את המלאכה כעשויה גם בימות החול! למה נצטוונו על כך דווקא בשבת?, התשובה

היא שבימות החול קשה מאוד ליישם זאת בגלל תרתי דסתרי, אך בשבת, כשאין עובד ומקבל את העוצמה של הנשמה היתרה, יש לך את הכוח להרגיש שמלאכתך עשויה.

*כוחה של תמימות* על ידי אמונה בה' ותמימות, האדם יכול להשיג הכול. **סופר על הגאון רבי יששכר ראש ישיבת**

**הנגב**, שהיה קשור מאוד לבבא סאלי. יום אחד באה אליו בחורה כבת 38 וביקשה ברכה לזיווג. אמר לה הרב: "אתן לך ארבעה מזמורי תהילים (ח, יג, כד, נ), תגידי אותם 30 יום וה' יעזור ותזכי לזיווג". כעבור חודש חזרה הבחורה. אמרו לה שאי אפשר להיכנס כי הרב אינו מרגיש טוב, אך היא אמרה: "באתי לבשר בשורה טובה ומשמחת!". כשנכנסה לרב אמרה: "לפני חודש אמר לי הרב לקרוא 30 יום ארבעה מזמורים, וברוך ה' אתמול בלילה התארסתי!". שאל אותה הרב האם אמרה את המזמורים, כדי לדעת אם התארסה מכוח התפילה? ענתה לו: "כבוד הרב, אני מחוץ לארץ, איני יודעת לקרוא ולא קראתי את המזמורים. מה עשיתי? תפסתי את ספר ה'תהילים' ובכיות חִיבְקִיתִי אותו, צעקתי: פרק ח! פרק יג! פרק כד! פרק נ! כך צעקתי כל יום בבכי, ואתמול התארסתי". אמר הרב: "ראו מה תמימות יכולה לפעול!". אילו הייתה קוראת אולי לא הייתה נענית, אך הקדוש ברוך הוא כל כך אוהב תמימות.

יהודי אחד שבנו נקרא על שם 'אור החיים' הקדוש היה מעוכב שידוך. עלה האב לקבר 'אור החיים' הקדוש ואמר: "רבנו 'אור החיים', קראתי לבני על שמך, תעזור לו למצוא זיווג". תוך שבועיים מצא הבן את זיווגו! בהמשך, גם בתו אסתר הייתה מעוכבת שידוך, אמר: "ריבונו של עולם, קראתי לה אסתר על שם אסתר המלכה, כמו שהושעת את אסתר המלכה תיוושע גם היא", ותוך שבועיים התארסה! כפי שמביא בספר 'שומר אמונים', לעיתים אדם זורק משפט תמים, וזה בוקע רקיעים, עוקף את כל התפילות והחכמות, והאדם מקבל את מבוקשו.

למה השם אוהב תמימים? כי השם אוהב אמת. הגמרא במסכת שבת (נה, ב) אומרת: "חותמו של הקדוש ברוך הוא אמת". ככל שאדם דבוק באמת, כך הוא דבוק בקדוש ברוך הוא. במאמר מוסגר, אדם צריך להיזהר מאוד משקר, כפי שנאמר: "תִּזְעַבְתָּ ה' שְׁפָתַי שֶׁקֶר" (משלי יב, כב). איני מדבר רק על אדם שמשקר ומרוויח ממון, אלא אפילו על מי שאומר לחברו "אחזור אליך בטלפון" ולא חוזר, או מבטיח הבטחות שווא בדיבורו. אסור לשקר גם בצחוק! אם השני יודע שזה בצחוק, זה בסדר, אך אם השני חושב שאתה רציני, אתה מטעה אותו. למה שקר כל כך רגיש אצל הקדוש ברוך הוא? כי הקדוש ברוך הוא אמת, וכל הנהגתו עם בני האדם היא אמת. הוא אוהב תמימים כי התמים דבוק באמת ואינו עושה חשבונות, שנאמר: "אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹהִים אֶת הָאָדָם יֵשֶׁר וְהָמָּה בִקְשׁוּ חֲשָׁבוֹנוֹת רַבִּים" (קהלת ז, כט). תראו ילד קטן כמה הוא ישר ותמים. כשילד חוזר מהחיידר ושואלים אותו מה למד, הוא מספר בתמימות פשוטה. כך הקדוש ברוך הוא רוצה שהאדם יישאר, גם כשהוא בן 70 או 80, שלא יתבלבל מכל מני תיאוריות ואידיאולוגיות. ראש פשוט ותמים כמו ילד.

מן הרב בן ציון אבא שאול זצ"ל היה אומר: "מחשבה ראשונה היא רוח הקודש, מחשבה שנייה היא כבר שכל". אדם שומע מאמר חז"ל ומתלהב, זו המחשבה הראשונה מהקדושה. כשהוא מתחיל לחפש קושיות וחשבונות, זו כבר מחשבה שנייה מצידו של היצר.

העולם מושתת על תמימות, העולם כולו מיוסד על תמימות; בלעדיה העולם לא היה מתקיים. אדם קונה רכב, האם הוא בטוח שלא תהיה תאונה? לא, הוא תמים ונוסע. אדם מתחתן, האם הוא יודע מה ילד יום? יש קשיים בחיים, אך הוא מתחתן בתמימות והעולם צועד קדימה. אדם הולך ללמוד מקצוע, לוקח משכנתא ל-25 שנה, סומך על הרופא, הכול מבוסס על תמימות. אם בעניינים גשמיים העולם אינו יכול להתקיים בלי תמימות, על אחת כמה וכמה שבעולם הבא, עולם הנצח, רק התמימות יכולה להוביל את האדם לנצחיות שלו ולהצלחתו.

**זהו גודל מעלתה של השבת: עצם השבת היא תמימות גדולה.** אדם עוזב את עבודתו, מוותר על חלק ניכר מזמנו, ומכוח התמימות הזו מתברכים כל ששת הימים. בספרים הקדושים (כמו ב'מתוק מדבש' ובחיד"א) מובא: בעינינו ראינו ובאוזנינו שמענו על אנשים שהייתה להם צרה או דאגה, ובשבת לא חשבו עליה וראו את מלאכתם כאילו היא עשויה, וזכו שהקדוש ברוך הוא פתר להם את הבעיה בדרך נס! מי שתמים עם הקדוש ברוך הוא, הקדוש ברוך הוא מתנהג עמו בתמימות. הרי בלי תמימות של הקב"ה כלפינו, לא נמצא ידיים ורגליים בעולם הבא. **אומרת הגמרא במסכת ערכין (יז,**

א), שאם הקדוש ברוך הוא בא בדין מדוקדק עם האדם, אפילו אברהם, יצחק ויעקב לא יוכלו לעמוד בדין. כפי שמביא ה'בית אברהם' מסלונים בשם ה'אוהב ישראל' מאפטא: הקדוש ברוך הוא מתנהג עם האדם מידה כנגד מידה. כשאדם הולך בתמימות ולא מחפש חשבונות, גם הקדוש ברוך הוא עושה עצמו כלא רואה וכלא שומע את קטרוגי החטאים, ועוזב את החשבונות עמו.

הזמן הטוב ביותר לכך הוא יום השבת, ולכן אין מבקשים בקשות פרטיות בשבת. בשבת איננו צריכים לבקש, אלא לבטוח בקדוש ברוך הוא שיעשה את הטוב ביותר. (אמנם על חולה שיש בו סכנה מתפללים, מפני שהאדם מוטרד ואינו רגוע, אך הכלל הרגיל הוא שאין מבקשים בקשות, כי בשבת על האדם להרגיש שכל מלאכתו עשויה ולהיות בביטחון מלא). פעם אחת, בשבת, היה בנו של רבי ישראל מרוז'ין זצ"ל חולה. אמרה לו אשתו: "תתפלל עליו!". אמר לה: "בשבת אין מה להתפלל. כשהרופא רחוק, צריך לצעוק ולהזעיק אותו. אך כשהרופא כבר נמצא בתוך הבית, מה יש להזעיק?". בימות החול צריך כביכול לצעוק ולהביא את הקדוש ברוך הוא מרחוק, אך בשבת הקדוש ברוך הוא נמצא איתנו ממש, ומה שייך לצעוק?

עד כדי כך אומרת המשנה במסכת דמאי (פרק ד, משנה ב): אפילו עם הארץ אינו משקר בשבת, מפני שאימת השבת עליו. בשבת מקבל האדם השראה של אמונה ויודע שאין טעם לשקר, כי הכול מה'.

**רבנו האר"י הקדוש אומר**, שיש לכוון מאוד במוצאי שבת, באמירת "ויהי נועם" שלפני "יושב בסתר", לומר מילה במילה במתינות. הכוונה שצריך לכוון היא להמשיך מאור קדושת השבת על ימי החול. היות שבשבת ספגה הנשמה אמונה, ביטחון, שלוה ורוגע, מתפללים במוצאי שבת שהנועם הזה של השם ילווה אותנו גם בימי המעשה. השבת נקראת 'כלה', וכלה היא בבחינת מקבל. אם כן, כיצד נאמר שממנה מתברכים כל ששת הימים, הרי המשפיע הוא בחינת זכר?

מביאים המפרשים משל: לעיתים החתן דל ואין לו כלום, והכלה מביאה מבית אביה העשיר שפע רב, ואז ניזון החתן מכוחה. השבת היא כלה עשירה מבית אביה שבשמיים, כפי שאמרו חז"ל (שבת י, ב): "מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה", וממילא היא משפיעה שפע רב לכולנו.

כך מצינו מעשה מפורסם עם 'אור החיים' הקדוש: תלמיד אחד שלו סבל מקשיי פרנסה. כתב לו 'אור החיים' מכתב ואמר לו להניחו בכותל המערבי. לימים מצאו את המכתב, ובו היה כתוב שה'אור החיים' פונה לשכינה הקדושה בלשון "אֲחִי רַעֲיָתִי" (שיר השירים ה, ב) ומבקש שתשפיע שפע ופרנסה לפלוני. כמובן, השכינה היא גילוי כבודו והארתו של הקדוש ברוך הוא בעולם, ודרכה משפיע הבורא את שפעו. כשם שהקב"ה שולח רפואה דרך הרופא, כך הוא משפיע שפע וברכה דרך השכינה הקדושה, וכל תפילותינו מופנות תמיד אך ורק לקדוש ברוך הוא..

אור החיים - "מזמור שיר ליום השבת. טוב להודות לה'" (תהילים צב, א-ב). למה דווקא ביום השבת טוב להודות לה? הרי תמיד טוב להודות לה! אלא שהשבת היא מעין עולם הבא, וההודאה לקדוש ברוך הוא ביום השבת היא נפלאה מאוד. בשבת יש לנו את הכוח להרגיש ולהכריז: הכול טוב, ואין רע יורד מן השמיים. ביום חול קשה להגיע להכרה זו, אך בשבת יש לנו הארה מעין עולם הבא.

לעתיד לבוא לא יהיה מושג של תפילות בקשה, מפני שלא יהיה מה לבקש; יהיה שפע גדול ומושלם בכל מכל כול. אם כן, מה תהיה עבודת השם שלנו לעתיד לבוא? הודאה ושבח לקדוש ברוך הוא, וזו תהיה ההתקרבות אליו. כך אמרו חז"ל (ויקרא רבה ט, ז): כל הקורבנות עתידים להיבטל, חוץ מקורבן תודה שלא יתבטל לעולם. מכיוון שבעולם הבא זו תהיה כל עבודת השם שלנו, להודות ולהלל לבורא, והשבת היא מעין עולם הבא, לכן עיקר עבודת השבת היא ההודאה. ככל שאדם מרבה בהודאה ביום השבת, הוא נכנס עמוק יותר להכרה זו, שהיא יסוד עצום בעבודת השם.

הכנה לשבת: כבוד השבת לפי הרמב"ם - אולם חשוב לדעת שכל ההרגשה והקדושה הללו תלויות בהכנה. אדם שבא ל'שבת' בלי הכנה, קשה מאוד שיחוש את קדושתה. בדורנו, חוץ מטעמים של מאכלי השבת והסליטים הטעימים, קשה לפעמים להרגיש את האור הרוחני. אך אדם שמתאמץ מעט, מתפלל ומברך בכוונה, זוכה להרגיש את קדושת השבת,

ועיקר הדבר תלוי בהכנה לקראתה.

**איזהו כבוד שבת? כתב הרמב"ם** (הלכות שבת פרק ל, הלכה ב): "איזהו כבוד? זה שאמרו חכמים שמצוה על האדם לרחץ פניו ידיו ורגליו בחמין בערב שבת מפני כבוד השבת, ומתעטף בציצית ויושב בכבד ראש מיחל לקבלת פני שבת כמו שיוצא לקראת המלך. וחכמים הראשונים היו מקבצים תלמידיהם בערב שבת ומתעטפים ואומרים: 'באו ונצא לקראת שבת המלכה'".

לרחוץ פנים, ידיים ורגליים בערב שבת כולנו עושים, ברוך ה', אך מה צריך לכוון? כשמתרחצים לכבוד שבת, יש לכוון מפורש: "אני מתרחץ לכבוד שבת קודש!". זוהי הכנה שממשיכה קדושה על האדם.

**מסופר על מרן 'החפץ חיים'**, שכך היה עושה: לפני שנכנסה השבת היה שרוי בהתרגשות דקדושה, מתהלך בחדרו אנה ואנה, משפשף ידיו זו בזו בשמחה ואומר: "עוד מעט השבת באה! עוד מעט השבת באה!". כך היה מכין את עצמו לקראת המלכה.

**השבת כאקלופ אלפנה** – השבת גם מטהרת את הנפש. **בספר 'נחל קדומים'** על פרשת ניצבים מביא החיד"א: "ושבת עד ה' אלהיך" (דברים ל, ב) – תיבת "ושבת" היא אותיות וְשָׁבַת. ומסביר החיד"א: אין אדם יכול לשוב בתשובה ראויה אלא אם כן יזדרז מאוד בשמירת שבת! השבת מטהרת את האדם ופועלת כקרח לייצר הנכנסת לעומקי הנפש ומנקה אותה מכל זוהמה.

עוד כתב החיד"א, שזהו רווח גדול ובנקל עולה תשובתו של האדם בקלות לפני השם לריח ניחוח. כיצד? האדם אוכל ושותה בשבת, ועוונותיו מתכפרים! התשובה והשבת תלויות זו בזו.

חז"ל אמרו (שבת קיח, ב): "כל המשמר שבת כהלכתו, אפילו עובד עבודה זרה כדור אנוש – מוחלין לו", מפני שהשבת היא יסוד האמונה, והיפך העבודה הזרה. מובא בספרים הקדושים ששימור שבת מביא פדיון וגאולה.

**שומר שבת – נגאל מיד: סיפור הרב בידרמן מעשה שהיה:** יהודי מישראל נתפס בחוץ לארץ ונאסר בבית סוהר באמריקה. רב אחד שהיה מגיע לעודד וללמד תורה את האסירים היהודים, נכנס לתאו ושאל לשלומם. אמר לו האסיר: "אני יהודי מישראל, הסתבכתי ונתפסתי לכאן". אמר לו הרב: "אני מגיע לכאן בכל שבוע. תרצה שנלמד יחד תורה?". השיב האסיר בשמחה: "בוודאי, מה יש לי לעשות פה חוץ מלהסתכל על הקירות?". היו לומדים יחד מדי שבוע. באחד הימים למדו את הלכות שבת, והסביר לו הרב את מעלת השבת. אמר לו הרב את מאמר חז"ל (שבת קיח, ב): "אילו משמרים ישראל שתי שבתות כהלכתן – מיד נגאליהם!".

שאל האסיר הפשוט בתמימות: "אם אשמור שבת, אשתחרר מבית הסוהר?". הרב, שחשש שהאסיר נתפס לדמיונות, ניסה להסביר לו: "זו הגאולה הכללית של כל עם ישראל...". אך האסיר עמד על שלו בתמימות: "אני מבין כפשוטו! אם שומרים שבת נגאליהם, אז אם אשמור שבת אצא מבית הסוהר!". החל אותו אסיר לשמור שבת כהלכתה. כשהגיע הרב בשבוע לאחר מכן, ראה שתאו של האסיר ריק! שאל הרב: "איפה פלוני?". אמרו לו: "הוא שוחרר לביתו!". התברר שאירע שם דבר פלא: התיק המשפטי שלו היה מסובך מאוד, אך התמנה עורך דין צעיר (נכדו של שופט בכיר) שרצה להוכיח את יכולתו. הוא נלחם על התיק בדרכים מפתיעות, והצליח להוציא אותו זכאי לחלוטין! האסיר ניצל בנס גלוי, בזכות התמימות והאמונה הפשוטה בדברי חז"ל. "תמים תהיה עם ה' אלהיך" (דברים יח, יג). כשאדם הולך בתמימות, בלי להתחכם ובלי לחשב חשבונות, הקדוש ברוך הוא נוהג עמו בתמימות ומושיע אותו.

שיעורו של הרב יעקב ישראל לוגסי שליט"א מתקיים בכל יום א', מיד לאחר תפילת ערבית בצאת

הכוכבים בבית הכנסת 'שבט יהודה', רחוב מנשה קפרא 5, 'רחובות'

ניתן להאזין בכל יום ל-5 דקות של אמונה, בטלפון- 073-2951328